

legel, azt túlságosan *lerágja*, és lecsökkenti az uralkodó fűállományt. Ennek idő kellett, hogy felújuljon, más legelő állatok *talpa alatt* nem pusztult úgy a gyeper, mintha azt sokáig a juhok járták volna.) A birkahodály mellett dorongokból egyszerű alacsony *karámot* is építettek.

A juhtejjel való gazdálkodásban az a gyakorlat alakult ki, hogy a juhász leválasztás után az anyákat legalább 100 napig fejte. Az egész fejesi időben fejős juhonként átlagosan 25 liter tejet fejtek, ennek egyharmada a juhászé volt. A napi tejért mindig kiment egy tulajdonos, ahogy a soron következett, úgy, hogy a fejesi idő végére minden tulajdonos hazavitte a juhai szerinti mennyiséget. A tejet kint feldolgozta a juhász meg a családja, a gazdák pedig otthon csinálták meg a gomolyát és ebből tetszés szerint a juhtúrót, erős túrót, zsendicét, vagy pedig egy részét a piacra vitték.

A juhhodály mellett a juhász számára is építettek egy kunyhószerű lakást, így a legeltetési idő alatt még a családját is ott tudta tartani. Közösen tartottak megfelelő számban kosokat. Ezeket vásárban vagy megbízható juhászatokból szereztek be, és 2–3 évenként kicserélték. A kosokat a juhász külön gondozta, majd szeptember elején jött a *koseresztés*, de az üzetés 4–5 hete után a kosokat újból külön tartották.

Az anyaállományt mindig a saját szaporulatból nevelt jerketoklyókból cserélték és pótolták. Ezeket a tenyészeltárásokat még otthon, a legelőre hajtás előtt minden csapattag rendezte. Természetesen a jerkebarányok faroklevágását és a *magnak* nem hagyott kosbarányok kiherélését is. Olyan is volt, hogy nem közösen tartottak a közös nyájban kosokat, hanem minden csoporttagnak volt egy kosa. Kiverés után azok elkülönítve voltak a koseresztésig. Így is minden birkatartó ügyelt arra, hogy *rokontenyésztés* ne álljon be, vagyis minden gazda 2–3 év után kicserélte a kosát.

A nyírást mindig a kevi cigányokkal végeztették, a szokásos darabonkénti fizetésért. Minden csoporttagnak a birkait külön nyírták, elsősorban az értékesítés aránya miatt, másrészt pedig a darabonkénti nyírás díjának a pontos gazdánkénti számbavétele miatt. Itt nem volt a gyapjúnak különféle osztályozása, csak a *szingyapjú* meg a hulladék gyapjú (haslábgypjú). A kisparasztoknál még úgy is volt, hogy az egész gyapjútermést egy zsákba (zsákokba) tömtek és a kereskedő, meg a gazda is tudta, hogy mennyi százalékot számítanak a hulladék gyapjúra, amit arányosan darabonként fizetett ki a kereskedő. A fejlődés során már szokássá vált itt is, hogy minden állat lenyírt gyapjút egyedenként mérték. A csapatnak volt egy terménykereskedő cége, aki gyapjufelvásárlással is foglalkozott. Mindig ide adták el egységes áron, egy összegben, mely összeget a csapat gazdája arányosan elosztott közöttük.

A válogatást (mustrálás) szemmértékre végezte el a gyakorlati tapasztalatok alapján minden gazda. Mérés nélkül is látta: milyen zsíros, milyen tömött, milyen magas volt a gyapjúja; próbafejés nélkül is megfigyelte, hogyan tejel, és milyen bárány nevelődött mellette. Melyik ellik kettőt. A termelőképeség mellett még sok más mindent megfigyeltek: testalkat, satnyulás, egészség, kor, elevenség, igénytelenség stb. Az ilyen megfigyelések után selejteztet a juhtartó gazda eladta a vásárban, vagy a *juhvágó* hentesnek.

A közös legelőn a juhokat meghatározott jelzésekkel *bilyagozták*. Leginkább a gazda nevének kezdőbetűit, vagy más sajátos festékjelet alkalmaztak.

Az egyszerű paraszti juhászatról még megemlítendő, hogy kevés volt az olyan ember, aki a juhászatból megélt. Általánosságban a paraszti gazdálkodás mellett volt birkatartó. Akadt azonban, aki csak birkafelegelővel rendelkezett. Ezen 40 anyabirka szaporulatából és egyéb hasznából a családjával együtt megélt. A juhok téli takarmányát is a saját területén és részes kaszálással tudta előteremteni.

Hagymásy Sándor

A nagykun települések által ez évben közösen alapított „Nagykunságért” kitüntetését első alkalommal dr. Szabó Lajosnak, a Kunhegyesi Gimnázium igazgatójának adományozta a tanácselnökökből álló testület. Bronz emléklapok, oklevelet és nettó 12 000 Ft-ot vett át Kunhegyesen ez év augusztusában a kitüntetett. Az emléklapoktat Györfi Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész készítette.